

Eriävä mielipide Palveluiden järjestäminen- lautakunnan 20.9.2023 Perusterveydenhuollon päivystyksen järjestäminen omana toimintana virka-ajan jälkeen- koskevaan aloitteeseen antamaan lausuntoon

HENKILÖSTÖN NÄKEMYS ASIAAN

- toisin, kuin selvityksessä annetaan ymmärtää, ei asiassa ole järjestetty *kattavaa kirjallista* selvitystä henkilöstön keskuudessa.
- väitteistä huolimatta toimintaa ei olisi pakko keskittää Näsin terveysasemalle. Alueen potilasturvallisuutta palvelisi pikemminkin paremmin, että ko. toimintamalli olisi Porvoon, jossa esh:n päivystys sijaitsee, sijaan itäisellä tai läntisellä alueella.
- eri tietojärjestelmät ovat nykyiselläänkin haaste, sillä perusterveydenhuollon päivystystä järjestää HUS Apotti– APTJ:n turvin, joka ei ole käytössä perusterveydenhuollossa. Hyvinvointialue tulee lähivuosina järjestämään perusterveydenhuollon palvelut yhteisen järjestelmän turvin. Tietojärjestelmä ei ole näin ollen perusteltu väite sille, että alueen pirstaloitunut tietojärjestelmä aiheuttaisi haasteita nykyistä enemmän.

TUKIPALVELUT

- selvityksessä mainitaan, että esitetyn mallin mukainen toiminta edellyttäisi yhden kokonaisen siivoojan palkkaamista lisää. Siivous voitaisiin toteuttaa esim. aamulla ennen vastaanottotilojen avautumista muun toiminnan yhteydessä. Joissain HUS:n yhteispäivystyksissä siivous suoritetaan iltapäivystyksen jälkeen seuraavana aamuna, jonka mahdollistaa työvuorosuunnittelu, eikä tästä aiheudu merkittävä työvoimaresurssitarpeen lisäystä. Välisiivous ei myöskään ole HUS:n yhteispäivystyksissä ollut ongelma ja se voidaan toteuttaa päivystyksellisen potilastyön ollessa käynnissä. Terveysasemakiinteistö ei poikkea aseptiikkavaatimuksiltaan millään tavoin HUS:n yhteispäivystyksen vaatimuksista, jossa potilaat ovat terveysaseman kaltaisissa odotustiloissa odottamassa tutkimusta ja hoitoa. Yhden kokonaisen siivoojan palkkaaminen lisää on mielestäni vahvasti liioiteltu arvio tarpeen lisääntymisestä.
- selvityksessä kerrotaan, että henkilökunta ei suhtautunut suopeasti siihen, että kiirevastaanotoissa toimittaisiin ilman laboratorio- ja kuvantamispalveluita. Kuten aloitteessa ja asian palauttamisen yhteydessä jättämässäni kirjallisessa esityksessä on mainittu, terveyskeskustasoisen päivystyspotilaan tutkiminen ja hoitaminen ani harvoin edellyttää pikanäytteiden (päivystyshoitajan suorittaman toimenpiteen) lisäksi mitään muita laboratoriokokeita. Kuvantamispalveluiden käyttö yleislääketieteen yhteispäivystyksissä on harvinaista, eikä sitä näin ollen tarvittaisi alueen terveysasemapalveluissakaan kovinkaan monen potilaan osalta. Kuvantamis- ja laboratoriopalvelut olisivat aloitteessa esitetyn mukaisesti kokonaisuudessaan edelleen käytettävissä Porvoon HUS:n sairaalan päivystyksessä, jos sellaiset terveysasemalla katsottaisiin tarpeellisiksi.
- väite siitä, että ”yleensä haja-asutusalueilla toimiviin yksiköihin ei ohjata sellaisia potilaita, joilta lähtökohtaisesti ajatellaan otettavan laboratoriokokeita mutta keskitettyyn kiirevastaanottoon tulevia potilaita ei pystyisi samalla tavalla rajaamaan” on outo. Tällä hetkelläkin Päivystysapu 116 117, pelastuslaitos ja eri puhelinpalvelut suorittavat hoidon tarvearviota, jonka perusteella potilaat ohjautuvat eri yksiköihin.
- ylilääkäreiden esille esittämä seikka, että hyvinvointialueilla ei ole mahdollisuutta heti konsultoida erikoislääkäreitä on perin kummallinen ja erittäin huolestuttava. Kansallisesti kaikkialla muilla alueilla lääkärit voivat konsultoida päivystyspotilaasta erikoislääkäreitä erikoissairaanhoidon päivystyspisteiltä, mutta väitteen mukaan tämä ei olisi Itä-Uudellamaalla mahdollista.

PALVELUKETJUT IKÄIHMISTEN PALVELUISSA

- on totta, että yksityiset yritykset ja osittain hyvinvointialue ostavat lääkäripalvelut yksityisiltä palveluntuottajilta. On huomioitavaa, että kyseessä on virka-ajan jälkeen tapahtuvaa *konsultaatiota*, ei potilaan *kliinistä tutkimusta*, jota perusterveydenhuollon päivystys järjestäisi.

HUS:IN NÄKEMYS YHTEISPÄIVYSTYKSEN TULEVAISUUDESTA

- HUS on toistuvasti esittänyt, että perusterveydenhuoltoa tulee tehostaa päivystyspotilaiden osalta, jotta potilasturvallisuutta toistuvasti vaarantavat päivystysruuhkat vältetään HUS:n yhteispäivystyksissä.
- HUS on aikaisemmin uhannut lopettaa Porvoon sairaalan yhteispäivystyksen, eikä HUS:n vakavasti alijäämäinen taloudellinen tilanne tue väitettä, että HUS ajattelisi tällä hetkellä jotain muuta.

HUOMOITA

- laskelmissa ja selvityksessä ei ole arvioitu hoidon jatkuvuuden vaikutusta alueella, jos perusterveydenhuollon päivystystoiminta järjestettäisiin edes osittain omana toimintanaan. Paljon palveluita tarvitsevat ja pitkäaikaissairaat, jotka tutkitusti hyötyisivät erityisesti hoidon jatkuvuudesta, saisivat palvelun omalta alueeltaan, omalta tiimiltään ja omien tuttujen ammattilaisten toimesta. Tällaisen toiminnan tuloksena aikaansaama taloudellinen säästö on tutkitusti merkittävä.
- hyvinvointialueen olisi mahdollista itse hallita hoidon tarvearviota, jolloin päivystyskriteerit täyttämättömät potilaat ohjautuisivat virka-aikaisen toiminnan piiriin kalliin päivystyspalvelun ja erikoissairaanhoidon sijaan. HUS:n Porvoon yhteispäivystyksen suorittamaan arvioon ottaa potilas päivystyksellisiin tutkimuksiin on vaikeata vaikuttaa ja kustannustehokkuus kärsii.
- hyvinvointialue ei voi vaikuttaa Porvoon HUS:n määräämiin jatkotutkimuksiin terveysasemilla. Omana toimintanaan ns. omatiimimallin mukaisesti potilaan tutkimus ja hoito toteutettaisiin ensikäynnin jälkeen omin voimin ja mahdolliset turhat, sekä kustannuksia aiheuttavat tutkimukset vältettäisiin.
- perusterveydenhuollon keinoin vältettävissä olevat esh:n hoitajakset olisivat tehokkaammin vältettävissä, jos päivystyspotilaat tutkittaisiin omana toimintana terveysasemilla tarvittavan erikoislääkärin konsultaation (HUS) turvin.
- hyvinvointialueen vakava taloudellinen tilanne ja tulevaisuus edellyttää innovatiivisia ja ketteriä ratkaisuja. Perusterveydenhuollon päivystystoiminnan järjestyessä omana toimintanaan olisi hyvinvointialueella tosiasialliset mahdollisuudet vaikuttaa siihen suuren massa-an päivystyspotilaita, joita HUS hoitaa yhteispäivystyksessä.

Markus Pietikäinen, Palveluiden järjestäminen- lautakunnan jäsen